

Др Надир еф. ДАЦИЋ

СЈЕЋАЊЕ НА НАШЕ ДОБРОТВОРЕ: СЕЈФУДИН ЕФ. ШЕХОВИЋ

Пљеваљски крај је давао истакнуте личности у многим облицима људске дјелатности. Дао је велики број вјерски образованих људи (улеме): имама, хатиба, хафиза, муалима, мудериса, кадија, Врховних муфтија, шеријатских судија. Истицали су се знањем, угледом у својој средини, хуманитарним радом, посебно у развоју складних међуљудских односа и разумијевања међу људима, без обзира на било коју припадност. На тај начин доприносили су да се Пљевља са свим својим специфичностима цијене на ширим просторима. Једна од таквих личности с краја XIX и почетка XX вијека, која је уживала велики углед и оставила велики траг, је Сејфо еф. Шеховић, о чијем знању и залагању за науку и образовање, добротворству и дарежљивости, успомену чувају преносећи је на друге још само ријетки појединци који су имали срећу да једног оваквог човјека виде, буду у његовом присуству и од њега уче и примају поуку. Трагање за документарном и материјалном грађом, фотографијама и личним стварима с једне стране, те успоменама и сјећањима људи који су лично познавали Сејфа еф. Шеховића изискивало је доста времена и труда. Резултат тог напора су следећи подаци до којих сам дошао.

Сејфудин еф. Шеховић рођен је 2. априла 1860. или 1861. године у Пљевљима, од оца хаџи Дервиша. Завршио је Руждију у Пљевљима. Након тога, почео је са радом у пљеваљским школама у којима је предавао исламску вјеронауку и турски језик. Био је тумач турског језика а услуге по том питању чинио је и припадницима православне вјероисповијести.

Приликом отварања Гимназије у Пљевљима 1901. године, Сејфо еф. је постављен за наставника турског језика. Био је и добротвор пљеваљске ги-

мназије, који је за исту “приложио 71 грош”.¹ “Поред Гимназије, основана је 1904. године и девојачка школа, као женско одељење гимназије, уз неке додатне предмете специфичне за ученице, као ручни рад, везење и шивење”.² Сејфо еф. је и у овој школи предавао. У извјештају за школску 1904/05. и 1905/06. годину стоји да Сејфо еф. предаје турски језик у четири разреда Гимназије са укупно 16 часова и да уредно врши своју дужност.

Наредне, 1907. године, управитељ основних школа у Пљевљима тражи од Министарства иностраних дела Краљевине Србије да се Сејфу Шеховићу одреди помоћ из министарства. Он ради већ 13 година у нашим школама и то са врло малом наградом. Он заслужује да му се све учини. Зато молимо Министарство да му се одреди месечно бар најмање 60 динара, а он нам у свакој даљој прилици одједаред ваља те новчане жртве. У школској 1909/10. години Сејфо Шеховић је имао “плату 360 динара од Министарства иностраних дела и 500 динара од црквено-школске општине из Пљеваља”.³ Наредне школске 1910/11. године црквено-школска општина је “престала да даје хонорар наставнику турског језика Сејфу Шеховићу”.⁴ Он је у овој школи предавао турски језик још наредне школске године у И и ИИИ разреду по пет часова седмично. Првом и другом разреду Гимназије дат је по један прекобројни час из Турског језика а на рачун редовне наставе певања која је незаступљена, стоји у извјештају директора за 1912. годину. Поменуте школске године Сејфо еф. је имао 980 динара годишњу плату. Почетком школске 1912/13. године Сејфо еф. је имао такође, по пет часова седмично у првом и другом разреду, по један час више на рачун незаступљене наставе у науци Хришћанства.

Од оснивања пододбора Гајрета у Пљевљима био је активни члан овог друштва а посебно се истицао кроз предавања која је држао у Гајретовом дому и Конвикту. Имао је честе контакте са члановима и помагачима Друштва.

Након тога, Сејфо еф. је прешао у Пријеполје и одлуком Министарства просвете (П.Бр. 8583) од 2. априла 1914. године постављен је за вјероучитеља у Гимназији, предајући овај предмет до 1931. године (два часа недељно). За то вријеме био је активан и у Гајрету а на скупштини овог друштва, која је

¹ Др радмила Петковић-Поповић, Вукоман Шалипурови, Српске школе и просвета у западним крајевима старе Србије у ХИХ веку, стр, 113.

² Вукоман Шалипуровић, Културно-просветне и политичке организације у Пољимљу и рашкој 1903.-1912. стр.136.

³ Вукоман Шалипуровић, наведено дјело, стр, 141.

⁴ Исто, стр, 146.

одржана 25. августа 1929. године, Сејфо еф. је изабран за члана Надзорног одбора Гајрета.

У периоду од августа 1934. до октобра 1936. године био је потпредсједник а од тада до јуна 1939. године предсједник Среског Вакуфско меарифског повјеренства у Пријепољу.

Сејфо еф. је био ожењен Васфијом Корјенић из Пријепоља са којом није имао порода. Пошто је у то вријеме био врло имућан а није имао дјеце, он је већи дио свога иметка увакуфио. Сејфо еф. је сачинио један тестамент о цјелокупној својој заоставштини, који садржи податке о његовој покретној и непокретној имовини, као и даровни уговор, односно вакуфнаму.

Даровни уговор гласи:

1. Да ја, Сејфија Шеховић, наставник гимназије у Пријепољу, док сам жив имам потпуно право уживања и располагања са цијелим својим покретним и непокретним имањем.

2. Поклањам својој жени Васфехануми једну кућу у Пријепољу са свим осталим зградама и баштом уз кућу под условом да ја са истом потпуно располажем до своје смрти а по мојој смрти да та кућа остане мојој жени Васфехануми, а послвије њене смрти да та кућа остане Џемили Васфехануминој мајци а послвије смрти и мојој и Васфехануминој и Џемилехануминој да горе поменута кућа остане вакуфу с тим да се приходи од ове куће троше за потребе џамије у Вакуф махали у Пријепољу, са условом да се мени, Васфехануми и нашим родитељима учи годишње по једна хатма. Да се овај вакуф назове “Вакуф Васфехануме”.

3. Поклањам својој жени Васфехануми једну половину куће налазеће се у Плевљима, која је кућа у заједници са Масом умр. Корјенића Ибрахима из Плеваља, уз услов да ја имам потпуно право уживања и располагања до своје смрти а послвије моје смрти да горе уписати дио куће остане мојој жени Васфехануми, а по њеној смрти да горња кућа остане Вакуфу у Плевљима и да се приход од горе поменуте куће има трошити у корист Хаџи Хасан махале џамије у Плевљима, с тим да се годишње проучи једна хатма мени, мојој жени Васфехануми и нашим родитељима. Да се овај вакуф назове “Вакуф Шеховића Сејфа наставника гимназије у Пријепољу”.

4. Све своје покретно имање било то кућни намештај, друге покретнине, новац код мене или на приплоду у банкама или у неког на послузи/зајму/хартвије од вриједности, накит и.т.д. које имам сада и које ћу заимати до своје смрти, поклањам својој жени Васфехануми с тим да она из тих покретнина

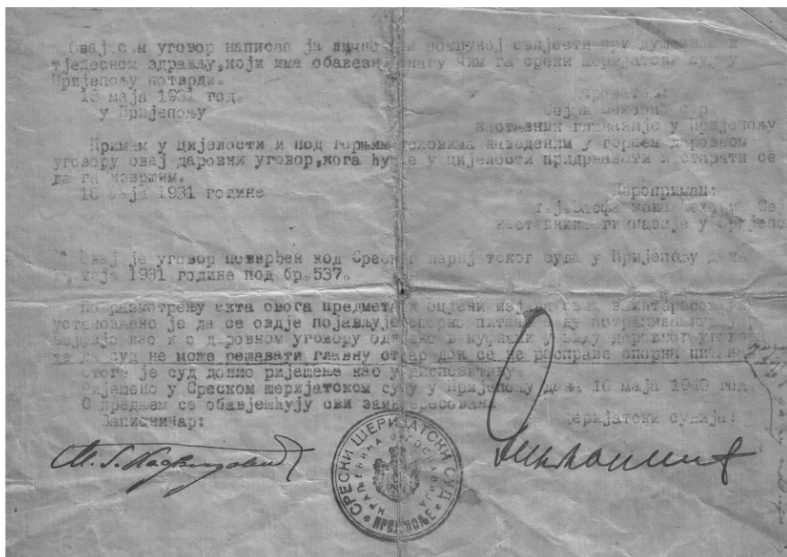
има потрошити: за мој укоп, ако ја прије ње умрем, 20/двадесет/ наполеона у злату и опремити бедела за мене на хаџ, ако ја не бих за живота ту дужност обавио, у случају да би моја жена Васфеханума прије мене умрла онда све своје горе описате покретнине послје моје смрти поклањам Вакуфу у Пријепољу с тиме да све своје покретнине које се буду нашле, пошто се потроши за мој укоп 20 наполеона у злату и пошто се опреми бедел за хаџ за мене и моју жену Васфехануму, ако ја и Васфеханума не будемо за живота учинили, има уновчити у новац који се буде налазио у промету и оснује фонд који да носи наслов: “Фонд Шеховића Сејфа наставника гимназије из Пријепоља”, а приход од тога новца да се троши за учење Мевлуда и Мукабеле у Вакуф-џамији у Пријепољу за моју душу, душу моје жене Васфехануме и наших родитеља.

5. Поклањам својој жени Васфехануми двије трећине новаца од исплате за одузето аграрно земљиште, а једну трећину новца од те исплате поклањам својој сестри Аише хануми удатој Соколовић из Плеваља, с тим ако се та исплата буде вршила послје моје смрти, а ако би се исплата вршила послје моје и Васфеханумине смрти, онда двије трећине новца поклањам Среском вакуфско меарифском повјеренству у Пријепољу с условом да се од тога новца оснује фонд који да се зове: “Фонд Шеховића Сејфа наставника гимназије у Пријепољу”, а да се новац даје на приплод Управи фондова, а приход од тог новца да се троши у корист Сибјан мектеба у Пријепољу.

6. Кад горе описато имање на горе описат начин пређе у својину Вакуфску именујем за надзорника Вакуфа у Пријепољу Чичића Б. Ђамила и Балићевца Вехбију оба из Пријепоља, а послје њихове смрти да Вакуфско меарифско повјеренство директно рукује са горњм вакуфима, а за надзорника Вакуфа у Плевљима именујем мога сестрића Соколовића Кадрију из Плеваља, а њему за замјенике његову браћу. Послје њихове смрти да има с тим вакуфом управљати Вакуфско меарифско повјеренство у Плевљима.

Овај сам уговор написао ја лично при потпуној свијести, при душевном и тјелесном здрављу, који има обавезну снагу чим га Срески шеријатски суд у Пријепољу потврди.

Тестамент је написан 18. маја, 1931. године, садржи четири стране густо куцаног текста и сачуван је у оригиналном облику. На документу је печат округлог облика на коме пише: Краљевина Југославија, Срески шеријатски суд Пријепоље, потпис записничара и шеријатског судије Салиха Длакића. Тестамент је потврђен код поменутог Суда под бр. 537/31.

Задња страна вакуфнаме Сејфа еф. Шеховића

Врховни шеријатски суд у Скопљу кога су чинили: Мехмед Зеки еф. Ђинара, предсједник, Врховне шеријатске судије: Дервиш еф. Шећеркадић и Мурад еф. Шећерагић и Авдо Дрнда, записничар-секретар, расправљао је дана 24. јула 1940. године о заоставштини и поменутој вакуфнама Сејфа еф. Шеховића и исту потврдио.

Поменута кућа у Пријепољу, са четири одјељења од слабог материјала, са нузгредним просторијама, једном љетном кухињом у дворишту, са шталом и баштом са двориштем, коју је Сејфо еф. увакуфио налазила се на мјесту званом Вакуф, испод хотела Парк, и граничила се од истока са имањем Милоја Тописировића, од запада са башчом Вехбије Балићевца, од југа до главне улице и од сјевера до ријеке Милешевке. Вриједност имања и куће тада је процијењена на 20000 динара.

У кући је од 1948. до 1961/62. године становао Мујо Каралић. Након тога, имање је узурпирао и кућу порушио Медо Хашимбеговић, и на том мјесту саградио породичну кућу. Земљиште се и данас води као вакуфско добро Исламске заједнице Пријепоља али је слободно само неколико ари површине на којој је планирана изградња стамбено-пословног објекта, за који је Меџлис Исламске заједнице већ прибавио потребну документацију. На осталом дијелу овог вакуфског земљишта је једна приватна кућа и стамбена зграда.

Половина куће у Пљевљима коју је Сејфудин еф. увакуфио налазила се на десном углу данашњег Дома културе у Пљевљима, у улици Пашића а граничила се са имањима Масом Смаја Чаушовића и Деда Самаровића, с другом половином куће која је била у посједу његове жене Васфехануме и с Пашића улицом. Кућа је била од слабог материјала, имала је четири одељења на спрату и два у приземљу. До улице је била авлија ограђена зидом. У кући је одмах послје Другог свјетског рата становао учитељ Ристан Павловић, по коме једна Основна школа у Пљевљима носи назив.

Срески суд у Пљевљима је 20. марта 1947. године расправљао о заоставштини Сејфа еф. Шеховића и донио одлуку да се његов писмени тестамент, од 18. маја 1931. године, огласи правоснажним и да се према том тестаменту његова цјелокупна заоставштина уручи тестаменталном насљеднику – Вакуфу пљеваљском, у корист хаџи Хасан џамије, под условима наведеним у тестаменту. Рјешење су потписали Момчило Табаш, председник Среског суда у Пљевљима и Мустафа Скикић, судски чиновник и записничар.

Међутим, већ исте године, дакле, 1947. кућа је експроприсана и порушена за потребе зидања Дома културе. Рјешење о експропријацији донио је Градски Народни одбор у Пљевљима 17. јула 1947. године а рјешење се чува у архиву Одбора исламске заједнице у Пљевљима и гласи: Градска експропријациона комисија при Градском народном одбору у Пљевљима, састављена од председника Момчила Табаша и чланова: Ризаха Катане и Миланка Аранитовића, као и записничара Зихније Пелидије, по предмету експропријације плацева за Дом културе у корист Народног одбора у Пљевљима, донијела је дана 17. јула 1947. године сљедеће рјешење: У корист Градског народног одбора у Пљевљима за потребе зидања Дома културе експропришу се сљедећи плацеви са зградама: под тачком 7 наводи се:

Плац и на њему кућа за становање на углу улице Данила Јауковића (данас Николе Пашића) и Сарајевске, власништво државе ФНРЈ и Вакуфске управе у Пљевљима, кућа величине 11,50 x 9 метара, а која се мјери и граничи: са запада Сарајевском улицом у дужини од 18 метара, са сјевера улицом Данила Јауковића у дужини од 36 метара, са истока плацем Хаџире Корјенић у дужини од 9 метара и са југа државним плацем у дужини од 33 метра. За експроприсано имање заједно са кућом, Градски народни одбор у Пљевљима дужан је власницима исплатити 40000 (четрдесет хиљада) динара у готову новцу.

У образложењу овог рјешења стоји:

Градски народни одбор у Пљевљима донио је дана 15. априла 1947. године и 23. јуна исте године рјешење да се за потребе, гдје ће се зидати Дом

културе, експропришу плацеви који се налазе на простору Хајдук Вељкове, Данила Јауковића, Сарајевске и потока Злодо, а чији су власници напријед побројана лица у диспозитиву, јер је стручна комисија претходно била нашла да је то најпогодније мјесто за Дом културе. Ову одлуку одобрило је и предсједништво владе НРЦГ.

Вриједност овог вакуфа је тада била 25000 динара.

Сејфо еф. Шеховић је умро 9. јуна 1939. године и укопан на муслиманском градском мезарју Косовац у Пријепољу. Поводом његове смрти, 14. јуна 1939. године објављен је некролог у листу *Политика*, под називом: Смрт једног родољуба. У тексту се каже да је у Пријепољу преминуо Сејфо еф. Шеховић, наставник гимназије у пензији. Сахрањен је уз учешће ученика и наставника овдашње гимназије, чиновника и многобројног грађанства православне и исламске вјере. Шеховић је био један од првих национално свјесних муслимана у цијелом Санџаку. За вријеме турске владавине служио је дуго година у Српској гимназији у Пљевљима као наставник турског језика, каже се, поред осталог у поменутом тексту.

На нишану мезара Сејфа еф. је натпис, на арапском и персијском језику, следеће садржине:

آتھا الزائر الی
قف علی قبری شوئی
واقرا لی السبع الثانی
رحمة منك الی
ایت کنت مثلك وتكون
عدا مثلی عاقبت کار
بود رد مرگ در دافنا
پیر و جوان را سوام
المرحوم المغفور له
سیف الدین بن حاجی درویش الشیخ
۹ حریران سنه ۱۳۶۰

превод

Ejjuhez-zairu ilejje
Kif ala kabri šuvejje
Vakre li es-seb'al-mesani
Rahmeten minke ilejje
Inni kuntu misleke ve tekunu
Gaden misli akebat-e kar
Bovad radd-e marg dar dar-e fana
Pir o džavan ra sava
El-merhumu-l-magfuru lehu
Sejfuđdin ibn
Hadži Derviš eš-šejh
9 huzejran seneh 1360.

О мој посјетиооче
застану над мојим мезаром мало
проучи ми (7 ајета) фатиху
нека то буде милост твоја мени
заиста, ја бијах попут тебе а ти ћеш
сутра бити попут мене, на крају
посла бива траг смрти,
у кући пролазној, старом и младом-исти.
умрли и опроштени
Сејфудин син
хаџи Дервиша шејха
9 јун 1360 године.

На бетонском постаменту мезара Сејфа еф. на нашем језику, латиницом пише: Овде почива бива наставник Сејфудин Шеховић 9-ВИ-1939.

Поред Сејфа еф. укопана је његова жена Васфеханума која је умрла 23. јула 1944. године а на нишану њеног мезара исписан је прво текст на арапском језику који гласи:

СЈЕЋАЊЕ НА НАШЕ ДОБРОТВОРЕ СЕЈФУДИН ЕФ. ШЕХОВИЋ

превод

Huvel-hallakul-baki
El-merhumetu Vasfija
Bintu Ibrahim Korjenik
Zevdžeh hadži Sejfuđdin
Šehovik tarih viladeti
1888 tarih vefati
1944 ruhana fatiha.

Он (Бог), вјечни је Творац
умрла Васфија
кћерка Ибрахима Корјенића
жена Сејфудина
Шеховића, датум рођења
1888. датум смрти
1944. за њену душу фатиха.

На истом нишану испод арапског текста, ћирилицом пише:

Овде почива
Васфија жена
х. Сејфи еф. Шеховића
рођ. 1888. г.
умрла 1944. г.

Тражим опрост од Узвишеног Створитеља, који све види и све зна, за све евентуалне и засигурно ненамјерне погрешке које сам начинио преносећи податке и информације из живота Сејфа еф. Шеховића. Ипак, ми смо само обични мали људи, који се труде да отргну од заборава великане који свакако заслужују да се о њима пише и зна.

Resume:

**REMEMBERING OUR BENEFACTOR THE EFFENDI
SEJFUDIN ŠEHOVIĆ**

In the long history of Pljevlja and its region, there have been many persons who became known to the general public for their work and contribution in their particular fields. Information regarding these persons are dispersed across memoirs, encyclopedias, publications and other kinds of manuscripts, in brief or extended fragments. To a significant portion of the municipality of Pljevlja, especially the younger generations, their life stories, their efforts and contributions remain insufficiently known. Only a few remain in memory due to their names being given to streets and institutions, while others remain more or less obscure and on the road to oblivion.

My attempt to that end is to reveal the figure of Effendi Sejfidin Šehović – modest, but from the heart and sincere, it offers to others everything I know about him. Perhaps this endeavor contains mistakes and omissions, but they have not been made deliberately, but due to a lack of information.

I seek forgiveness from the mighty creator, who sees and knows all, for any potential and entirely inadvertent mistakes I have committed transmitting writing and information from the life of Effendi Sejfidin Šehović. We are, after all, only small, ordinary people attempting to snatch from oblivion the greats who certainly deserve to be written and known about.